

ҚАРОРИ
ПЛЕНУМИ СУДИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН
№ 2

аз 12 июни соли 2014

шаҳри Душанбе

Дар бораи тачрибаи аз ҷониби судҳо татбиқи намуҷудани қонунгузорӣ марбут ба таъини намуҷуди муассисаҳои ислоҳӣ нисбати шахсони ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумгардида

Бо мақсади таъини тачрибаи ягонаи татбиқи меъёрҳои Кодекси ҷиноятӣ, муҳофизати ҷиноятӣ, иҷрои ҷазои ҷиноятӣ, дигар санадҳои қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон, Конвенсия дар бораи расонидани ёрии ҳуқуқӣ ва муносибатҳои ҳуқуқӣ аз рӯи парвандаҳои граждани, оилавӣ ва ҷиноятӣ (Кишинев, 7 октябри соли 2002), Конвенсия дар бораи додани шахсони ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумгардида чиҳати адои минбаъдаи ҷазо (Москва, 6 марти соли 1998) ва бинобар ба миён омадани масъалаҳои хангоми таъини намуҷуди муассисаҳои ислоҳӣ нисбат ба маҳкумшудагони аз озодӣ маҳкумгардида, дар асоси моддаи 27 Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон», Пленуми Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон,-

Қ А Р О Р Қ А Р Д:

1. Диққати судҳо ба зарурати риояи талаботи моддаи 58 Кодекси ҷиноятию Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд ҚЧ) оид ба тартиби таъини намуҷуди муассисаи ислоҳие, ки дар он шахси ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумшуда бояд ҷазоро адо намояд, ҷалб карда шавад. Бояд дар назар дошт, ки ба ғайр аз асосҳои дар қисми 7-и моддаи 58 ҚЧ пешбинишуда, қонун имконияти таъини ин ё он намуҷуди муассисаи ислоҳиро мутобиқи салоҳидиди суд истисно менамояд.

Бо Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 4 ноябри соли 1995 ба моддаи 7¹ ҚЧ (дар таҳрири соли 1961) тағйиру иловаҳои ворид гардида, аввалин маротиба мафҳуми ҷинояти махсусан вазнин, ки дар мавриди муайян кардани намуҷуди низом ба инобат гирифта мешавад, дода шуд ва мутобиқи сарҳати 6 қисми 4 моддаи 23 ҚЧ нисбати шахсоне, ки барои содир намудани ҷинояти махсусан вазнин маҳкум гардидаанд ё қаблан ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо намудаанд, таъини адои ҷазо дар колонияи ислоҳии дорои низоми саҳт пешбинӣ шуд.

Аз ин лиҳоз, нисбати шахсе, ки барои то 4 ноябри соли 1995 содир намудани ҷиноят маҳкум гардидааст, намуҷуди муассисаи ислоҳӣ тибқи талаботи моддаи 23 ҚЧ (дар таҳрири соли 1961) то ворид намудани тағйиру иловаҳои дар боло номбурда таъин карда мешавад, агар бо ин вазъи маҳкумшуда бадтар нагардад.

2. Тибқи талаботи банди «а» қисми 5 моддаи 58 ҚЧ барои шахсоне, ки аз беэҳтиётӣ ҷиноят содир намуда, ба муҳлати на зиёдтар аз панҷ сол ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд, адои ҷазо дар колонияи ислоҳии сукунат таъин карда мешавад.

Дар мавриди маҳкум кардани шахсе, ки қаблан ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо накардааст, барои маҷмӯи ҷиноятҳои аз рӯи маҷмӯи ҳуқуқҳо, ки ҷиноятҳои начандон вазнин ва (ё) дараҷаи миёна, инчунин ҷинояти вазнинро дар бар мегиранд ва нисбатан барои содир намудани ҷинояти вазнин ҷазои бо маҳрум сохтан аз озодӣ алоқаманд набуда, барои ҷиноятҳои начандон вазнин ё дараҷаи миёна бошад ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ таъин карда шудааст, низоми колонияи ислоҳӣ мутобиқи банди «б» қисми 5 моддаи 58 ҚЧ таъин карда мешавад, ки суд бояд ҳукми қабулнамуҷудаашро асоснок намояд.

3. Судҳо бояд дар назар дошта бошанд, ки хангоми таъини ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ барои маҷмӯи ҷиноятҳои аз рӯи маҷмӯи ҳуқуқҳо, намуҷуди муассисаи ислоҳӣ пас аз таъини ҷазои

ниҳой муайян карда мешавад.

4. Агар шахс барои маҷмӯи ҷиноятҳо маҳкум гардида, яке аз онҳо қасдона, дигараш аз беэҳтиётӣ содир шуда бошад, дар баробари ин ҷинояти қасдона ба гуруҳи ҷиноятҳои начандон вазнин ё дараҷаи миёна мансуб ва шахс қаблан ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо накарда бошад, адои ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ мутобиқи банди «б» қисми 5 моддаи 58 КҶ дар колонияҳои ислоҳии дорой низоми умумӣ таъин карда мешавад.

Мавриди маҳкум кардани шахс ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ барои содир намудани ҷиноятҳои вазнин, адои ҷазо тибқи банди «в» қисми 5 моддаи 58 КҶ дар колонияҳои ислоҳии дорой низоми пурзӯр таъин карда мешавад.

Мувофиқи банди «г» қисми 5 моддаи 58 КҶ барои шахсоне, ки бори аввал ба маҳрум сохтан аз озодӣ барои содир намудани ҷиноятҳои махсусан вазнин маҳкум шудаанд, инчунин ҳангоми ретсидиви ҷиноят, агар маҳкумшуда ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо карда истода бошад ё қаблан ин намуди ҷазоро адо карда бошад, адои ҷазо дар колонияҳои ислоҳии дорой низоми саҳт таъин карда мешавад.

Новобаста аз он ки дар Кодекси ҷиноятӣ масъалаи таъини низоми колонияи ислоҳӣ ҳангоми ретсидиви хавфнок номуайян бошад ҳам, бояд дар назар дошт, ки қоидаи банди «г» қисми 5 моддаи 58 КҶ дар ҳолати ретсидиви хавфноки ҷиноят низ татбиқ карда мешавад.

Дар сурати маҳкум кардани шахс ба маҳрум сохтан аз озодӣ барои содир намудани ҷинояти вазнин, ки қаблан ин намуди ҷазоро адо карда бошад ҳаракатҳои ӯ ретсидивро ташкил надиҳанд (масалан, агар ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро барои содир намудани ҷинояти беэҳтиётӣ ё дар давраи то ҳаждаҳсолагиаш адо карда бошад) намуди колонияи ислоҳӣ нисбатан тибқи банди «в» қисми 5 моддаи 58 КҶ таъин карда мешавад, зеро шартӣ ҳатмии таъини колонияи ислоҳии дорой низоми саҳт содир намудани ҷиноятҳо ҳангоми ретсидиви ҷиноят мебошад.

5. Шахс дар сурате қаблан ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо намуда ҳисобида мешавад, агар барои қаблан содир намудани ҷиноят ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум гардида, ҷазоро дар колонияи ислоҳӣ, маҳбас, муассисаи муолиҷавии ислоҳӣ ё изоляторӣ (тавқиғоҳи) тафтишотӣ ҳангоми пешбурди ҳаракатҳои тафтишотӣ оид ба парвандаи ҷиноятӣ шахси дигар ё барои иҷрои корҳои хизматрасонии хоҷагидорӣ алоқамандбуда, адо намуда (моддаҳои 75-76 Кодекси иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣи Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд КИҶҶ), доғи судиаш барои ҷинояти мазкур дар лаҳзаи содир намудани ҷиноятӣ нав бардошта нашуда ва ё барҳам нахӯрда бошад.

Ба шахсони қаблан адо намудаи ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ инчунин инҳо дохил мешаванд:

а) шахсони ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ шартан маҳкумгардидае, ки бо асосҳои дар қисмҳои ҳафт, ҳашти моддаи 71 КҶ пешбинишуда барои адои ҷазо ба муассисаи ислоҳӣ фиристонида шудаанд;

б) занони ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумгардида, ки бинобар адо намудани қисми муҳлати ҷазо аз муассисаи ислоҳӣ озод гардида, тибқи талаботи моддаи 78 КҶ ҷазо нисбатанон мавқуф гузошта шудааст;

в) шахсони нисбатанон ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ таъингардида, ки бинобар адо намудани қисми муҳлати ҷазо аз муассисаи ислоҳӣ шартан пеш аз муҳлат ё бо татбиқи санади авф ва бахшиши ҷазо, ё бо сабаби беморӣ (моддаи 79 КҶ) аз адои ҷазо озод карда, ё қисми адо нагардидаи ҷазояшон ба ҷазои нисбатан сабуктар иваз карда шудааст;

г) шахсони бо ҳукми суди давлатӣ дигар (аз ҷумла, Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил) ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумгардида ва барои адои минбаъдаи ҷазо ба Ҷумҳурии Тоҷикистон супорида шуда, ки ҷазоро дар асоси қарор дар бораи иҷрои ҳукм дар муассисаҳои ислоҳии Ҷумҳурии Тоҷикистон адо намудаанд, инчунин шахсони бо ҳукми суди давлатҳои Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил то барҳам хӯрдани ИҶШС ҷазоро дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ адо намудаанд ва доғи судӣ доранд (қисми 2 моддаи 99 Конвенсия дар бораи расонидани ёрии ҳуқуқӣ ва муносибатҳои ҳуқуқӣ аз рӯи парвандаҳои граждани, оилавӣ ва ҷиноятӣ (Кишинев, 7 октябри соли 2002);

6. Ба шахсони қаблан ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо накарда инҳо дохил мешаванд:

а) шахсони ба ҷазоҳои ҷарима, корҳои ҳатмӣ ё ислоҳӣ, маҳдуд кардани озодӣ маҳкумгардида, ки бо асосҳои пешбинишудаи қисми 9 моддаи 49, қисми 3 моддаи 52 ва қисми 3 моддаи 54 КҶ ин намуди ҷазоҳо нисбатанон ба маҳрум сохтан аз озодӣ иваз карда шудаанд;

б) шахсоне, ки нисбаташон суд бар ивази маҳрум сохтан аз озодӣ тибқи қисми 4 моддаи 56 КҶ қазои нигоҳ доштан дар қисми ҳарбии интизомиро таъин кардааст;

в) шахсони бо ҳукми суд қазои маҳрум сохтан аз озодиро дар муассисаи ислоҳӣ адокардаистодаки ба тариқи назоратӣ нисбаташон ҳукм бо қатъ намудани парванда бекор ё тағйирдода, қазои ба маҳрум сохтан аз озодӣ алоқаманднабуда ё шартан татбиқ накардани қазо таъин карда шудааст;

г) шахсони ба қазои маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумгардида, ки воқеан дар муассисаи ислоҳӣ қазоро бинобар нисбаташон татбиқ гардидани санади авф ё бахшиши қазо адо накардаанд, ё ҳукм нисбаташон бинобар гузаштани муҳлати бо қонун муқарраршуда иҷро нагардидааст;

д) шахсоне, ки қазои маҳрум сохтан аз озодиро адо намудаанду баъдан барои содир намудани ҷинояти то баровардани ҳукм аз рӯи парвандаи аввал ба қазои маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум гардидаанд;

е) шахсони ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумгардидае, ки қазоро дар ҷойҳои маҳруми аз озодӣ барои кирдоре адо намудаанд, ки ҷиноят ва қазои он бо қонуни амалкунанда бартараф карда мешавад, инчунин агар бо қонуни амалкунанда нисбати ҷунин кирдор қазои маҳрум сохтан аз озодӣ пешбинӣ нашуда бошад;

ж) шахсони қаблан ба қазои маҳрум сохтан аз озодӣ дар доираи муҳлати дар ҳабс ҳамчун ҷораи пешгирӣ қарордошта маҳкумгардида, зеро онҳо қазоро дар муассисаи ислоҳӣ адо накардаанд

7. Мутобиқи талаботи банди «д» қисми 5 моддаи 58 КҶ нисбати шахсоне, ки дар ҳолати ретсидиви маҳсусан хавфнок, инчунин нисбати маҳкумшудагоне, ки ба онҳо қазои якумра аз озодӣ маҳрум сохтан таъин шудааст ё қазои қатл дар асоси санади авф ё тибқи тартиби бахшиши қазо ба маҳрум сохтан аз озодӣ иваз карда шудааст, адои қазо дар колонияи ислоҳии дорои низоми маҳсус таъин карда мешавад.

8. Ба шахсоне, ки барои ҷиноятҳои маҳсусан вазнин ба муҳлати зиёда аз даҳ сол маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкум шудаанд, инчунин дар ҳолати ретсидиви маҳсусан хавфнок, тибқи талаботи банди «е» қисми 5 моддаи 58 КҶ мумкин аст адои қисми муҳлати қазо, вале на зиёда аз 5 сол дар маҳбас таъин карда шавад. Дар ҷунин ҳолат судҳо бояд дар ҳукм қарори қабулшударо бо қайди муҳлати қазое, ки дар маҳбас таъин гардидааст, асоснок намоянд.

Бояд дар назар дошт, ки пас аз адо намудани қазо дар маҳбас, маҳкумшуда барои содир намудани ҷинояти маҳсусан вазнин муҳлати боқимондари дар намуди маҳрум сохтан аз озодӣ дар колонияи ислоҳии дорои низоми саҳт, дар ҳолати ретсидиви маҳсусан хавфнок бошад, дар колонияи ислоҳии дорои низоми маҳсус адо менамояд ва дар ин ҳусус бояд дар ҳукм нишон дода шавад.

9. Судҳо бояд ба инобат гиранд, ки ҳангоми мавҷуд будани асосҳои дар банди «е» қисми 5 моддаи 58 КҶ пешбинишуда нисбати шахсе, ки барои маҷмӯи ҷиноятҳо ё аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо ба қазои маҳрум сохтан аз озодӣ, аз ҷумла дар ҳолати ретсидиви маҳсусан хавфнок маҳкум карда шудааст, мумкин аст адои қисми муҳлати қазо дар маҳбас, вале на зиёда аз 5 сол таъин карда шавад.

10. Агар шахс ҳангоми адои қазо дар маҳбас ҷинояти нав содир намояд, ба суд зарур аст, ки нисбати ӯ қазоро аз рӯи маҷмӯи ҳукмҳо таъин намуда, муайян созад, ки кадом қисми он дар маҳбас бояд адо карда шавад. Намуди низоми колонияи ислоҳие, ки маҳкумшуда барои адои қисми боқимондаи муҳлати қазо фиристода мешавад, тибқи талаботи моддаи 58 КҶ муайян карда шуда, дар ҳукм дарҷ меёбад.

11. Судҳо бояд ба инобат гиранд, ки ҳангоми ҳалли масъалаи аз маҳбас ба колонияи ислоҳӣ барои адои минбаъдаи қазои маҳрум сохтан аз озодӣ гузаронидани маҳкумшуда (қисми 2 моддаи 79 КИҶ), вақте ки дар муддати он маҳкумшуда дар изоляторӣ (тавқиғоҳӣ) тафтишотӣ нигоҳ дошта шудааст, ба муҳлати таъингардидаи адои қазо дар маҳбас, ки аз рӯзи ворид кардани маҳкумшуда ба он ҳисобӣ карда мешавад, дохил намегардад.

12. Мутобиқи талаботи қисми 4 моддаи 21 КҶ ҳангоми эътирофи ретсидиви ҷиноят барои ҷинояте, ки шахс то синни ҳаҷдаҳсолагӣ содир намудааст, доғи судие, ки мувофиқи тартиби муқаррарнамудаи моддаҳои 82-83 КҶ бардошта шудааст ва ё мувофиқи моддаи 84 КҶ барҳам хӯрдааст ё бардошта шудааст, инчунин барои ҷинояти аз беэҳтиётӣ содиргардида ба инобат гирифта намешавад, аз ин лиҳоз, барои таъин кардани адои қазо дар колонияҳои ислоҳии дорои низоми саҳт ё маҳсус асос намегардад.

13. Тибқи талаботи банди «а» қисми 6 моддаи 58 КҶ ба занони ба маҳрум сохтан аз озодӣ

маҳқумшуда дар ҳолати ретсидиви махсусан хавфнок адои ҷазо дар колонияҳои ислоҳии дорои низоми саҳт таъин карда мешавад.

Ба заноне, ки барои содир намудани ҷиноят аз беэҳтиётӣ ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ маҳқум карда шудаанд, новобаста аз муҳлати ҷазои таъингардида, адои ҷазо дар колонияи ислоҳии сукунат таъин карда мешавад (банди «б» қисми 6 моддаи 58 КҶ).

Судҳо бояд ба эътибор гиранд, ки нисбати заноне, ки барои содир намудани ҷиноятҳои вазнин ва махсусан вазнин ба ҷазои маҳрум сохтан аз озодӣ маҳқум гардидаанд, новобаста аз ретсидив ё ретсидиви хавфноки ҷиноят ё ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро барои ҷиноятҳои қаблан содирнамуда адо намудан, адои ҷазо дар колонияҳои ислоҳии дорои низоми умумӣ таъин карда мешавад (банди «в» қисми 6 моддаи 58 КҶ).

Нисбати занони ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳқумгардида адои ҷазо дар маҳбас таъин карда намешавад.

14. Мутобиқи талаботи қисми 7 моддаи 58 КҶ вобаста аз хусусият ва дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии ҷинояти содиршуда, шахсияти гунаҳгор ва дигар ҳолатҳои парванда, суд метавонад бо зикри асосҳои қарори қабулнамудаи худ низоми сабуқтари адои ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро таъин намояд.

Ҳангоми ҳалли масъалаи нисбати маҳқумшуда таъин намудани низоми сабуқтари адои ҷазо (дар колонияи ислоҳии сукунат ё дорои низоми умумӣ) ба судҳо зарур аст ба ҳолатҳое, ки шахсияти гунаҳгорро тавсиф медиҳанд, аз ҷумла рафтори ӯ то содир намудани ҷиноят, хусусияту дараҷаи хавфнокии ҷамъиятии ҷинояти содиршуда, мавҷудияти доғи судӣ ва хусусияти ҷиноятҳое, ки қаблан содир намудааст, рафтори ӯ дар изолятори (тавкифгоҳи) тафишотӣ, колонияи ислоҳӣ, агар шахс қаблан ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо карда бошад (нисбати шахсе, ки ҷиноятро аз беэҳтиётӣ содир намудааст), инчунин маълумот дар бораи вазъи саломатӣ ва муҳтоҷи татбиқи чораҳои маҷбурии хусусияти тиббидошта будан, доштани фарзандони ноболиғ ва дигар ҳолатҳо тавачҷуҳ зоҳир намоянд.

Дар мавриди таъини намуди муассисаи ислоҳӣ бояд дар назар дошт, ки мутобиқи талаботи банди «в» қисми 3 моддаи 80 КИҶҶ дар колонияҳои ислоҳии сукунат чораҳои маҷбурии хусусияти тиббидошта зидди майзадагӣ, нашъамандӣ ва токсикоманӣ ба амал бароварда намешаванд.

15. Ҳангоми адои ҷазо иваз кардани намуди муассисаи ислоҳӣ нисбати маҳқумшудагон аз тарафи суди маҳалли адои ҷазо дар асоси аризаи маҳқумшуда ё бо пешниҳоди сардори муассисаи ислоҳӣ (қисмҳои 2 ва 4 моддаи 80 КИҶҶ) тибқи талаботи моддаҳои 400-401 КМҶ Ҷумҳурии Тоҷикистон (минбаъд КМҶ) сурат мегирад.

Маҳқумшудагоне, ки дар қисми 3 моддаи 80 КИҶҶ номбар шудаанд, ба колонияи ислоҳии сукунат гузаронида намешаванд.

Мутобиқи талаботи қисми 6 моддаи 80 КИҶҶ, агар суд аризаи маҳқумшуда ё пешниҳоди сардори муассисаи ислоҳиро дар бораи гузаронидан аз маҳбас ба колонияи ислоҳӣ, аз колонияи ислоҳӣ ба колонияи ислоҳии сукунат рад намояд, он гоҳ баррасии такрорӣ ариза ё пешниҳод марбут ба масъалаи мазкур танҳо пас аз гузаштани шаш моҳ аз рӯзи қабули қарор дар бораи рад кардани ариза ё пешниҳод имконпазир мегардад.

Дар сурати аз ҷониби маҳқумшуда ашаддӣ вайрон кардани тартиби муқарраршудаи адои ҷазо дар колонияи ислоҳии дорои низоми саҳт, қонун баргардонидани ӯро ба колонияи ислоҳии дорои низоми махсус, ки аз он ба муассисаи дорои низоми саҳт интиқол дода шудааст, пешбинӣ накардааст. Нисбати ин шахсон аз тарафи маъмурияти муассисаи ислоҳӣ чораҳои муҷозотӣ, ки бо моддаи 120 КИҶҶ пешбинӣ шудаанд, татбиқ гардида, инчунин аз ҷониби суд онҳо аз колонияи ислоҳии дорои низоми саҳт ба маҳбас тибқи талаботи банди «в» қисми 4 моддаи 80 КИҶҶ ба муҳлати на зиёда аз се сол гузаронида мешаванд.

16. Ба ноболиғони ҷинси марде, ки бори аввал ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳқум гардидаанд, инчунин ноболиғони ҷинси зан мутобиқи қисми 7 моддаи 87 КҶ адои ҷазо дар колонияҳои тарбиявии дорои низоми умумӣ таъин карда мешавад.

Ба ноболиғони ҷинси марде, ки қаблан ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо намудаанд, адои ҷазо дар колонияҳои тарбиявии дорои низоми пурзӯр таъин карда мешавад.

Мутобиқи қисми 1 моддаи 147 КИҶҶ маҳқумшудагоне, ки ба синни ҳаждаҳсолагӣ

расидаанд, чун қоида дар колонияҳои тарбиявӣ нигоҳ дошта мешаванд, вале на бештар аз муҳлати ба синни бистсолагӣ расидани онҳо.

Агар маҳкумшуда ба синни ҳаҷдаҳсолагӣ расида бошад дар ҷойҳои маҳрумӣ аз озодӣ манфӣ тавсиф дода шавад, суд дар асоси пешниҳоди сардори колонияи тарбиявӣ тибқи талаботи қисмҳои 1 ва 2 моддаи 148 КИҚД дар бораи гузаронидани ӯ барои адои минбаъдаи маҳрум сохтан аз озодӣ ба колонияҳои ислоҳии дорои низоми умумӣ ё пурзӯр (агар қаблан маҳкумшуда ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо намуда бошад) қарор қабул менамояд.

Суд ҳангоми баррасии масъалаи ба мақсад мувофиқ будани аз колонияи тарбиявӣ ба колонияи дорои низоми умумӣ ё пурзӯр гузаронидани маҳкумшудае, ки ба синни ҳаҷдаҳсолагӣ расидааст ва манфӣ тавсиф дода мешавад, рафтори ӯро мавриди адои ҷазо дар колонияи тарбиявӣ ва таъсири манфии ӯ нисбат ба ноболиғоне, ки дар колонияи тарбиявӣ қарор доранд, бояд ба инобат гирад.

Гузаронидани маҳкумшуда аз колонияи тарбиявӣ ба колонияҳои ислоҳии дорои низоми умумӣ ё пурзӯр аз ҷониби суд тибқи моддаҳои 397, 400-401 КМҚ сурат мегирад.

17. Дар ҳолати гузаронидани маҳкумшуда барои адои минбаъдаи ҷазо ба Ҷумҳурии Тоҷикистон адои ҷазо дар муассисаи ислоҳӣ тибқи ҳукми суди давлате, ки маҳкумшударо месупорад сурат мегирад. Давлати иҷрокунандаи ҳукм давоми адои ҷазоро тибқи қонунгузории худ бо бадтар нақардани вазъи маҳкумшуда (моддаи 12 Конвенсияи дар бораи додани шахси ба маҳрум сохтан аз озодӣ маҳкумгардида ҷиҳати адои минбаъдаи ҷазо аз 6 марти соли 1998) таъмин менамояд.

18. Ҳангоми аз ҷониби суди марҳилаи якум нодуруст таъин кардани намуди саҳттари муассисаи ислоҳӣ нисбат ба намуди муассисаи пешбиниамудаи қонун ё дар ҳолати таъин нақардани намуди муассисаи ислоҳӣ, суди болоӣ парвандаро дар марҳилаҳои кассатсионӣ ё назоратӣ баррасӣ намуда, нисбати маҳкумшуда адои ҷазоро дар муассисаи ислоҳӣ тибқи муқаррароти қонун таъин менамояд.

Аз матни моддаҳои 378 қисми 1 ва 413 қисми 2 КМҚ бармеояд, ки суд дар вақти ба тариқи кассатсионӣ ва назоратӣ баррасӣ кардани парванда ҳуқуқ надорад, ки ҷазоро пурзӯр намояд ва ҳамчунин қонуни ҷиноятии вазнинтарро татбиқ кунад.

Аммо дар сурати нисбати маҳкумшуда таъин кардани намуди сабуктари муассисаи ислоҳӣ нисбат ба намуди муассисаи пешбиниамудаи қонун бе зикри асосҳои қабули чунин қарор дар ҳукм, суди марҳилаи кассатсионӣ аз рӯи эътирози прокурор ё шикоятӣ ҷабрдида, ҳамчунин суди марҳилаи назоратӣ дар муддати як сол аз рӯзи эътибори қонунӣ пайдо намудани ҳукм, метавонад ҳукмро дар ин қисм тағйир дода, намуди муассисаи ислоҳиро мутобиқи талаботи моддаи 58 КҚ таъин намояд.

Судҳо бояд дар назар дошта бошанд, ки ин ҳолати ягона ва истисноӣ мебошад, ки суди марҳилаҳои кассатсионӣ ва назоратӣ парвандаро ба баррасии нави судӣ раван нақарда, метавонад қонуни ҷиноятии вазнинтарро татбиқ намояд.

Агар пас аз эътибори қонунӣ пайдо намудани ҳукм муайян гардад, ки нисбат ба маҳкумшуда намуди муассисаи ислоҳӣ таъин карда нашудааст, он гоҳ суде, ки ҳукмро баровардааст ё суди маҳалли адои ҷазо ба тариқи пешбиниамудаи моддаҳои 400 ва 401 КМҚ дар асоси моддаи 58 КҚ ё қисми 7 моддаи 87 КҚ намуди муассисаи ислоҳиро, ки дар он ҷо маҳкумшуда минбаъд ҷазоро бояд адо намояд, таъин мекунад.

19. Ба коллегии судӣ оид ба парвандаҳои ҷиноятӣ, Коллегии ҳарбии Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, суди ВМКБ, судҳои вилоят ва шаҳри Душанбе тавзеҳот дода шавад, ки ҳангоми ба тариқи кассатсионӣ ва назоратӣ баррасӣ намудани парвандаҳо ба дурустии таъини намуди муассисаҳои ислоҳӣ тавачҷуҳ зоҳир намуда, таҷрибаи аз ҷониби судҳо таъин кардани намуди муассисаҳои ислоҳиро мавриди омӯзиш ва таҳлил қарор диҳанд.

**Раиси Суди Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

Н.Абдуллозода

**Котиби Пленум,
Судяи Суди Олии
Ҷумҳурии Тоҷикистон**

С.А.Ҳакимова